

Fig. 1, a-b. Denar de argint de la Constantius II, a — avers; b — revers.

Fig. 2. Monedă de bronz de la Gratianus, a — avers; b — revers.

MONEDE DIN SECOLUL AL IV-LEA DESCOPERITE LA MICIA

LIVIU MĂRGHITAN

Așezarea romană Micia, dezvoltată pînă la un grad cvasiurban în preajma castrului ridicat pe malul stîng al Mureșului (comuna Vețel, jud. Hunedoara), a furnizat vestigii arheologice al căror volum și importanță au fost deja relevate în numeroase publicații¹.

Pagus Miciensis, pe lîngă consistentele urme din perioada stăpînirii romane în Dacia, s-a remarcat prin existența dovezilor arheologice ce confirmau continuitatea de viață pe cuprinsul său și după părăsirea provinciei nord-dunărene la anul 271.

Fragmentul de fibulă „cu cap de ceapă”, cu inscripția *Qvarantine Vivas* datată în sec. IV e.n.², două monede de bronz din timpul lui Gratianus³ și un solidus de aur de la Justinian⁴, compun grupul de mărturii, comentate la timpul lor, referitoare la persistența în sec. IV e. n. a populației daco-romane la Micia.

Săpăturile întreprinse în această localitate în anii 1966–1968 au dat la îvelă incă două piese numismatice ulterioare anului 271. O monedă de argint de la Constantius II (340–361) și una de bronz de la Gratianus (373–383), găsite în așezarea civilă în puncte situate la distanță apreciabilă unul de altul.

Denarul de argint, de tip Coh. VII, 1888, 492/342, a apărut în interiorul unei clădiri, foarte probabil o locuință, situată în extremitatea de sud a Miciei, la distanța de circa 1,5 km față de colțul de sud-est al castrului (fig. 1 a și b).

Avers: Bustul împăratului cu chipul orientat spre dreapta. Corpul este drapat, iar pe cap poartă diademă din perle, încheiată la ceafă de alte două perle.

¹ C. Duicoviciu, *Micia, I. Cercetări amplă castrului*, în „Anuarul Comisiei monumentelor istorice, secția pentru Transilvania”, III, 1929–1930, p. 1 și urm.; Oct. Floca, în *Sangitia*, II, p. 8 și urm.; Studiu, II, 1, 1949, p. 108, și urm.; D. Protop. *Problema continuării în Dacia în lumina arheologiei și numismaticei*, București, 1966, p. 59, 132, 134 și 171; D. Tudor, *Orase, târguri și state în Dacia română*, București, 1968, p. 120–128.

² *Istoria României*, I, București, 1960, p. 621; D. Protop. op. cit., p. 132.

³ M. Macrea, în „Anuarul Institutului de Studii Clasice”, Cluj–Sibiu, III, 1941, p. 300; *Istoria României*, vol. cit., p. 621.

⁴ *Istoria României*, vol. cit., loc. cit.

[D] N CONSTANTIVS PF AVG

Revers: Cerc de perle pe marginea piesei. Cunună de lauri ce circumscrisă inscripția VOTIS XXX MVLTIS XXXX

Bronzul mic de la Gratianus, ce figurează în Coh. VIII, 1892, la numărul 129/23, s-a descoperit în cursul cercetării unui edificiu situat la circa 100 m la est de centrul zidului dinspre răsărit al castrului (fig. 2).

Avers: Bustul împăratului orientat spre dreapta. Pieptul îl are drapat și pe cap poartă diademă de perle.

D N GRATIANVS PF AVG

Revers: Un ostaș în marș către dreapta. Privirea îi este orientată spre stînga. Cu mina dreaptă ține de plete un bărbat ingenu cheat, iar în stînga o lance lungă în virful căreia sunt însemne militare.

GLORIA ROMANORVM

Mediu în care s-au aflat cele două monede, apreciabilă distanță dintre locurile în care au fost descoperite, dovedesc că ele n-au aparținut unei singure persoane aflată în treiere printre ruinele Miciei. Valoarea lor redusă îndreptățește presupunerea că au fost utilizate în cadrul procesului de schimb mărunt, cotidian, al populației băstinaș românizată, rămasă în teritoriile ei și după plecarea oficialităților romane⁵. Moneda de argint din timpul lui Constantius II e semnalată pentru prima oară în această așezare. Ea vine să scurteze cu mai bine de două decenii lacuna documentară dintre momentul retragerii aureliene și grupul monedelor din timpul lui Gratianus. Piesa de bronz întărește faptul că descoperirea celorlalte monede de la Gratianus nu reprezintă o raritate, ci într-adevăr în acea epocă la Micia se constată o fecundă activitate de schimb.

Pe baza acestor considerații, monedele aflate recent pe teritoriul pagusului mician, împreună cu descoperirile mai vechi aruncă o nouă lumină asupra persistenței populației romanizate⁶ și în acest colț al Daciei, relevă existența unei activități economice pe care n-a curmat-o evenimentul de la anul 271 și care se manifestă pe întregul parcurs al veacului al IV-lea.

⁵ Vezi D. Protop., op. cit., p. 159, nota 396.

⁶ Vezi *Istoria României*, vol. cit., p. 615–629.